

Az erdészeti középiskola kérdéséhez.

Irta: *Illés Nándor.*

A kérdést a „Magyar Erdész“ vetette föl f. évi 5. számában.

Szakoktatásunk ügye oly nagy fontossággal bír a magyar erdészet jövőbeli fejlődésére, hogy minden rá vonatkozó kérdést figyelembe venni, megfontolni, megvitatni szakbeli, hazafiui kötelesség. Ezen kötelesség indít a kérdés tárgyalására e lap hasábjain, remélve, hogy a megindított vita javára fog válni az ügynek s a dologhoz jobban értő, a szükséges adatok fölött inkább rendelkező férfiak hozzá szólása folytán tisztázódni fog.

Ugy látszik, mindenekelőtt azzal kellene tisztába jönni, vajjon a selmeczi erdészeti akadémia nevelhet-e oly és annyi erdészt, a mennyire hazánkban szükség van?

Egységes legyen-e az erdészeti szakképzettség, vagy kétféle kvalifikációju erdészek gazdálkodjanak erdőségeinkben?

Ha azt az okoskodást fogadnók el, melynek föld-birtokosaink egy része hódol, hogy a gazdát nem az iskola neveli, hanem a gyakorlat: akkor e kérdés tárgyalása fölösleges volna. Mi erdészek ezen okoskodásnak azonban nem hódolhatunk, a mint nem hódol a mezőgazdák értelmesebb, belátóbb része sem, kétséget nem szenvedvén az a tétel: megfelelő elméleti képzettséggel kiváló gyakorlat és a gazdaság minden részeibe való belátás, a gazdaság összes mivoltának áttekintése sokkal gyorsabban és jobban megszerezhető.

Hogy az az elméleti képesség miből álljon, milyen terjedelmű legyen, az képezheti diskussió tárgyát. Kész vagyok megengedni, hogy némely disciplinának tanítása

akadémiánkon fölösleges, vagy mondjuk tulságos, remélem azonban, concedáltatni fog, hogy némely tantárgy fölvétele viszont hasznos lenne.

Elvitázhatlan tény azonban az, hogy erdészeti akadémiánk az időtől fogva, mióta magyar kormány keze alá került, kitünő anyagot produkál. Ha az említett időből származó szaktársaink megnyilatkozásait olvassuk a szaklapokban, hasznos felfedezéseiket alkalmazzuk a gyakorlatban, működésüket, a mennyiben annak megnyilatkozását a hivatali szervezet kötöttsége s illetve a tisztí alárendeltség megengedi, szemléljük, ha bíróságok előtt velök, mint szakértőkkel közreműködünk: valóban van okunk örvendezni, valóban van jogunk remélni, hogy a magyar erdészet jelene és jövője jó kezekbe van letéve. Ha pedig egyik-másik szaktársunk nevét a tudomány művelői között találjuk, szivünk méltán telik el büszkeséggel.

Alig fogja azt valaki vitatni, hogy a magyar erdészeti tudománynak, hogy sokat mondjunk, még csak alapjai vannak lerakva. Hogy az épület maga még az építőmesterekre és munkásokra vár. Kétségtelen, hogy egy része a szabályoknak és dogmáknak, melyek a múlt szaktudósaitól ránk maradtak, az újabb kutatások következtében téveseknek bizonyulhatnak, minthogy azoknak bizonyult már eddig is nem egyikőjük; kétségtelen az is, hogy a német erdészek tapasztalatai nem mindenben azonosak a mieinkkel, minélfogva az azokból levont következtetések sem lehetnek azonosak. Ha azonban ez áll, ki fogja a szükséges munkát elvégezni, a megkívántató tanulmányokat megcsinálni s kiváltképen ki fogja azokból a helyes következtetéseket levonni?

Csakis a tudomány színvonalán álló erdész.

Ha pedig ez áll, szakiskolánk mennél magasabb

szinvonra való emelését, nem pedig lesúlyasztását kötelességünk szorgalmazni és propagálni.

De még azt is bátran lehet állítani, hogy nem mind az a férfiú, a ki akadémiánkat elvégzi, áll a fennebb jelzett színvonalon. A képesség a szorgalom különbséget eredményez a kvalifikációban. A kisebb kvalifikációnak kisebb működési térre van joga és tény az, hogy a kisebb működési körnek az ilyen kisebb kvalifikációju szakemberek többnyire jól, sőt gyakran kiválóan felelnek meg. Ezenkívül még az akadémián magánvizsgára bocsáthatók az akadémiai rendszabályok 17. §-a értelmében oly egyének, kik valamely rendszeres erdőgazdaságnál oly erdőtiszt mellett, ki az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ában előírt szakképzettséggel és államvizsgái oklevéllel bir, legalább 3 egymásután következő éven át, szakadatlanul gyakorlati alkalmazásban állottak. Hogy ezektől az érettségi vizsga igazolása megkivántatik, az mai napság nem lehet panasz tárgya, mert azt manapság már körjegyzőktől, posta és vasuti tisztectől, szóval, a mely tisztviselőktől bizonyos fokú értelmiség megkivántatik, megköveteljük.

Ime tehát van módja a nagyobb terjedelmű és komplikáltabb működésű, valamint a kisebb terjedelmű és egyszerűbb működésű gazdaságoknak is megtalálni az ő vezető szakembereiket.

Van azonban igen fontos ok, melyet az egységes kvalifikáció mellett felhozni kell. Ez a szakértők kérdése a bíróságok előtt. Nem akarom bővebben ventilálni ezt a dolgot.

Csak azt kérdem, nem nyújt-e nagyobb megnyugvást a teljes kvalifikációval biró erdőszakszaktörő véleménye, mint a hiányos kvalifikációval biró-é? és nem kellene-e a bíróságokat kötelezni csak is ilyenek alkal-

mazására s illetve elfogadására?*) Különben ezen előre-láthatólag segítve lesz, mihelyt az erdőmérnöki czim használata törvényesen szabályozva leend.

Mit ér azonban mindez, fogják mondani, ha a magán és kisebb erdőbirtokosoknak nem jut ezekből a szakemberekből? Ez a panasz. A második kérdés tehát az: nevelhet-e a selmeczi erdészeti akadémia annyi erdészt, a mennyire hazánkban szükség van?

Láttuk, nevelhet. A mult század nyolczvanas és kilenczvenes éveiben annyi erdész végezte ezt az akadémiát, hogy a kincstári hivatalok alig tudták azokat elhelyezni. Mért nem foglalta le a fölösleget a magán erdőgazdaság? Mért nem akartak a végzett fiatalok oda menni? Es még is hányan mentek és foglalnak el kiváló állásokat. Mentek volna többen is, csak lett volna kilátásuk előmenetelre vagy a mi azzal egyenlő, aggregoruk birtosítására.

Ugy látszik azonban, hogy azért nem mennek, mert nem kellenek. Hogy mért nem kellenek? Azt nehéz megmondani: tán nem tudják hátukat annyira meggörbíteni, amint kívántatik, vagy tán még inkább, mert a meglévő idegenországi főnökök inkább hazájukbeli embereket ajánlanak az uraságoknak.

Ha ez így van, akkor a középiskolát végzett fiatalok is hiába fogják keresni ezeket az alkalmazásokat s úgy járunk velök, mint az erdőőri szakiskolák végzett növendékeivel, kikből sokan más pályán kénytelenek keresni boldogulást.

A vadászatban való kiképzés hiányossága miatt halatszik panasz. Pedig az jogosulatlan. A mit tanintézet

*) Tudomásunk szerint van is egy régi keletű közös rendelete a földművelésügyi és igazságügyi ministeriumnak, a mely így intézkedik, de hogy ez már feledésbe ment, arról több ízben volt alkalmunk meggyőződni. Szerk.

megtehet ez irányban, azt megteszi a selmeczi akadémia. Tanítja a vadászati ismereteket elméletileg rendes előadások, gyakorlatilag a szabadban vadászatok útján. Ezen az alapon, kellő praxis megadása mellett a magánuradalom egy—két év alatt ép oly jó vadászt nevelhet, mint a milyen a cseh vagy morva. Mert tán csak nem nevezi ki mindjárt vezető tisztté a fiatalembert! Különben tudok több magánszolgálatban álló előkelő állásu magyar erdész megnevezni, ki e tekintetben megállja helyét. Mások is meg fogják állani.

De — mondják — az akadémia végzett növendékeit elfoglalja az állam s a magánosoknak nem marad belőlük. Ez részben igaz. Az oka azonban kézzelfogható. A fiatalság arra a pályára megyen, a melyen több és jobb a kilátása. Javítani kell a kilátásokat s lesznek emberek bőven.

Ám nézzük a külföldet. Nézzük a nálunknál előrehaladottabb nemzeteket, miképen intézkednek az erdészeti szaknevelés iránt. Nem azért, mintha vakon kellene azokat követnünk, hanem hogy tapasztalataikon okuljunk.

Franciaországnak Nancyban akadémája van. Németország az uttörő az erdészeti terén, az erdészeti középiskolákat egynek kivételével megszüntette s az erdészeti szakoktatást az egyetemre vitte s azzal a lehető legmagasabb fokra emelte, és nem volt tekintettel a kisebb erdőbirtokosok különleges igényeire.

Az egyetlen középiskola Németországon — az eisenachi — az apró szász herczegségekben van, melyeknek területe a nagy német birodalomhoz úgy aránylik, mint akármely nagyobb járásunké Magyarországhoz. De még ezen az intézetben is 6 gimnázium avagy reáliskola elvégzését kívánják előképzettségül. Az aschaffenburgi akadémia

itt szóba nem jöhet, mert arra csak érettségi vizsgát tett ifjak vétetnek föl.

Még a kis Horvátország is megszüntette a kőrösi középiskolát, s az erdészeti szakoktatást a zágrábi egyetemre vitte.

Csak Ausztriára lehetne hivatkozni. Ott azonban a középiskolák lételüket nem köszönhetik az államnak, mert az is az egyetemmel egyrangú felsőbb földmívelési iskolán neveli mezei és erdei gazdáit. Ami középiskola Ausztriában van, azt mind az erdőbirtokosok tartják fön, a kik saját céljaik számára nevelnek azokban erdészeket. Az állam csak szubvenczionálja ezeket az intézeteket.

Tehát sem a célszerűség, sem a történelmi fejlődés nem ad okot erdészeti szakoktatásunk nivójának alábbszállítására.

A nyilvános forgalmú vízi utak erdőgazdasági jelentősége.

Irtá : *Kaán Károly* m. k. erdész.

Annak daczára, hogy minden európai nemzet lázas sietséggel szövű sűrűbbre vasuthálózatát, a nyilvános forgalmu víziutak létesítése manapság világszerte foglalkoztatja a gazdasági politikusokat. E vízi utak nem a vonatokkal versenyeznének, nem is lenne létesítésük azok különös ártalmára, mert főleg olyan árúk forgalmának lebonyolítását eszközölnék, melyeknek a fogyasztó piacon megkínált értéke a vasutak magas díjtételeivel nagyobb távolságok mellett arányba alig vagy éppen nem hozható.

A vízi utak kérdésével első pillanatra ellentétben állónak látszik, hogy a külföld, első sorban pedig a Németbirodalom, éppen a jövedelemfokozás hangoztatása mellett kiküszöbölték erdőgazdaságukból a faanyagok vizen való szállítását. Indokolatlannak tünik fel, hogy szárazföldi közlekedési eszközökkel, nevezetesen szilárdan és tartósan épült utakkal és vasutakkal tárták